

DEU ARGUMENTS PER TANCAR GAROÑA I DESNUCLEARITZAR ESPANYA I EUROPA

Aquest manifest per exigir el tancament definitiu de la Central Nuclear de Garoña l'han redactat un grup de pioners antinuclears de la dècada dels setanta:

Per Navarra: Mario Gaviria, Facundo Salcedo, Abel Casado, Milagros Rubio, Patxi Tuñón.

Per Aragó: Jerónimo Blasco, Víctor Viñuales, Pedro Arrojo, José Manuel Marraco.

Per Catalunya: Santiago Vilanova, Xavier García, Pep Puig.

Per Euskadi: José Allende.

Per Extremadura: Joan Serna, Artemio Baigorri, Pedro Pazos.

Per Galícia: Pencha Santamarinas.

Per Madrid: José Manuel Naredo, Ladislao Martínez.

Per Múrcia: Pedro Costa Morata, Pedro Guerrero.

Aquest grup de persones s'ha constituït amb el nom de 'Grupo de Cortes', donat que es van reunir del 26 al 28 de juliol de 2012 al municipi de Cortes (Navarra).

El manifest és obert a rebre adhesions.

A Catalunya les adhesions es poden fer arribar a:
gctpfnn@energiasostenible.org

1. La radiació és molt perjudicial i perillosa encara en baixes dosis: no hi ha dosi innòcua

Els aproximadament 7.000 milions d'habitants que ocupem el planeta terra som supervivents adaptats a la radiació solar, atmosfèrica i del sòl, i a la radiació de fons. Aquesta és la principal causa per la que qualsevol radiació afegida, per petita que sigui, fins i tot en baixes dosis, pot afectar l'espècie humana. L'energia nuclear va néixer amb fins bèl·lics, es va voler transformar en àtoms per la pau per produir electricitat i, després de 60 anys d'intents i unes 450 centrals nuclears al món, no arriba a produir el 13% de l'electricitat consumida al planeta. És una promesa incomplerta, és l'energia del futur, el temps de la qual ja ha passat. Les radiacions no es veuen, no s'oloren, no tenen sabor, i els seus efectes a vegades no es perceben de manera instantània i immediata ni poden ser mesurats en la salut humana. Per raons desconegudes a unes persones els afecta en la seva salut, en els seus cromosomes, en la seva genètica i als seus hereus, més que a altres.

Hi ha un consens científic universal que accepta l'axioma que no hi ha dosi innòcua per petita que sigui. Les centrals nuclears encara funcionant correctament emeten radiacions legals i, en cas d'accident greu, poden ser catastròfiques. L'energia nuclear és una energia molt perillosa, com ho demostren la multitud d'accidents nuclears ocorreguts, sent els més greus, fins ara: Winscale (RU, 1957, Nivell INES 5), TMI (1979, EUA, fusió gairebé total del nucli, Nivell INES 5), Txernòbil (1986, antiga URSS, fusió total del nucli, Nivell INES 7), Fukushima (2011, Japó, tres fusions totals de nucli en reactors 1, 2 i 3, nivell INES 7).

Alguns càlculs probabilístics indiquen que el proper cas d'accident nuclear catastròfic en el món pogués produir-se entre els set i els deu propers anys o sigui entre ara i 2013 o 2023.

La Central Nuclear de Garoña va començar a funcionar el 1971 i mai ha tingut permís per funcionar 40 anys. El 2009 va sol·licitar un nou permís d'explotació provisional per funcionar altres 10 anys més, novament prorrogables, però el Govern Zapatero va acordar donar-li un últim permís de 4 anys, decretant el cessament definitiu de la seva explotació el 9 de juliol de 2013. A primers de gener del 2012 el Consell de Ministres va sol·licitar un informe al Consell de Seguretat Nuclear (CSN) sobre la continuïtat del funcionament de la planta. El seu anterior informe de 2009 autoritzava inicialment el funcionament de Garoña fins a l'any 2019, però el Govern només va autoritzar fins al 2013. En aquesta primavera i estiu del 2012 hem de participar en el debat que acabi convencent al Govern de la no prolongació del funcionament de la Central Nuclear de Garoña més enllà del 2013.

2. Un accident greu podria afectar la salut dels habitants de l'Eix de l'Ebre

La Central Nuclear de Garoña és igual que una de les tres que van patir la fusió del nucli en Fukushima, està situada en capçalera del Riu Ebre, uns 50 km en línia recta aigües avall de l'embassament de l'Ebre (que li proporciona cabal d'aigua d'uns 700 hectòmetres cúbics a l'any per refrigeració). La central està situada a sobre de Miranda de Ebro (Burgos), a una distància en línia de recta d'uns 25 km, i a uns 50 km de Vitòria (País Basc, que està celebrant el títol de Capital Europea Verda l'any 2012). Miranda d'Ebre amb uns 40.000 habitants, i Vitòria amb uns 160.000 habitants, serien les àrees urbanes més immediatament exposades a un accident nuclear. Des del Embassament de Ullibarri (Vitòria) es transvasa l'aigua de la Conca d'Ebre per a l'abastament del Gran Bilbao. Biscaia, amb més d'un milió d'habitants, està a poc més de 100 km en línia recta al nord de la Central Nuclear de Garoña.

Aigües avall de l'Ebre ens trobem amb Logronyo i la Rioja (amb uns 300.000 habitants), Tudela i la Ribera de Navarra de l'Ebre (amb uns 140.000 habitants), i Saragossa i el seu entorn (amb uns 850.000 habitants). En l'Eix de l'Ebre, entre Tudela i Casp (Embassament de Mequinensa), podrien ser afectades aigües avall de Garoña un milió i mig de persones, part de les quals reben aigua als seus domicilis dels proveïments urbans afectats per la central nuclear.

En cas d'accident major o greu (nivells 6 i 7) de Garoña hauria un efecte de radiacions emeses a l'atmosfera que es dispersarien en funció dels vents dominants durant dies o setmanes, i que converteix en potencialment més afectats a les poblacions i territoris més propers (Miranda de Ebro, Vitòria, Bilbao, i en menor mesura Logronyo, Pamplona, Tudela i Saragossa).

Un accident greu a Garoña, per la pèrdua de refrigerant, com el que es va produir en tres dels sis reactors de Fukushima, podria ocórrer arran d'una explosió d'hidrogen (com també va succeir a la central de Three Mile Island). La reacció del zircaloy, aliatge que envolta les beines del combustible, amb el vapor d'aigua produiria òxid de zirconi i hidrogen, que en contacte amb l'oxigen provocaria la deflagració i en conseqüència la fusió del nucli (el temible "meltdown"). La catàstrofe seria inevitable (l'a documentació sobre el zirconi es pot trobar en el capítol "Zirconium connection" de l'assaig de Santiago Vilanova "Fukushima, el declivi nuclear").

Les radiacions a l'atmosfera, dipositant-se sobre el sòl, afecten la salut de les poblacions i territoris més propers. Els radionúclids que afectin a l'aigua de l'Ebre poden tenir no solament efecte sobre la salut, sinó sobre l'economia de l'Eix de l'Ebre.

3. Un accident de nivell set, amb fusió del nucli a la Central de Garoña, podria tenir efectes catastròfics en l'agricultura i l'agroindústria de l'Eix de l'Ebre

Afecció desigual a les comunitats autònomes de la Rioja, sud de Navarra i Eix de l'Ebre a Aragó fins a Catalunya.

La radiació de les fuites d'aigua de Garoña al Riu Ebre afectarien unes 100.000 hectàrees de reg a través dels Canals de Lodosa, Canal Imperial, Canal de Tauste i sèquies derivades del riu, així com bombaments des de l'Ebre a ambdues marges. Aquestes 100.000 hectàrees de regadiu que actualment tenen un valor econòmic d'uns 4.000 milions d'euros, si fossin contaminades per aigua radioactiva podien deixar de produir, ja que els aliments amb contaminació radioactiva no tindrien mercat. Es podrien perdre uns 20.000 llocs de treball directes i altres tants indirectes en explotacions agrícoles, unes 500 Grajas, unes 300 empreses agroalimentàries, inclosa la Ciutat Agroalimentària de Tudela, etc.

Probablement la major catàstrofe econòmica i gastronòmica la patiria el sector agroalimentari: adéu al vi de la Rioja, adéu a les hortalisses de Navarra, adéu a la carn i a les fruites d'Aragó en l'Eix de l'Ebre, adéu a l'arròs i hortalisses del delta de l' Ebre.

4. Davant d'una catàstrofe nuclear, Nuclenor, l'empresa propietària de la central nuclear de Garoña té limitada la responsabilitat civil a tercers a 1.200 milions d'euros. La resta de les indemnitzacions dependrien de fins on fos capaç d'arribar l'Estat, i de la seva capacitat d'endeutament ...

És poc coneguda que des de la signatura de la Convenció de París de 1960 cap companyia elèctrica ni consorci nacional o internacional d'assegurances cobreix tots els riscos de la catàstrofe d'una central nuclear.

El Consorci d'Assegurances Espanyol, que és probablement el més antic i dels millors del món, va néixer en els anys 50 del segle XX, del Règim Anterior, i cobreix certs riscos de catàstrofes naturals, però no cobreix tot el risc catastròfic d'una central nuclear.

Per tant, ha de quedar clar que ni a Espanya ni en un altre país del món les companyies d'assegurances responen davant els accidents catastròfics d'una central nuclear. A Fukushima, on un any després de la fusió del nucli de diversos reactors nuclears, continuen desallotjades 80.000 persones d'un radi de 20 km, i la indemnització rebuda ha estat de 8.000 euros per persona desplaçada. Costa

creure-ho, però és així. Són 80.000 desplaçats que han perdut la casa, les seves terres, els seus negocis, els seus afectes i memòria històrica, rebent en compensació només 640 milions d'euros. La llei japonesa només obliga les empreses nuclears a una indemnització a les víctimes, limitada a 1.000 milions d'euros.

Ha de quedar clar a la població, als propietaris, als empresaris, als Governos Autònoms, als ajuntaments situats en l'Eix de l'Ebre, que la Central Nuclear de Garoña en cas d'accident major o greu (nivells 6 i 7) té la responsabilitat civil limitada a 1.300 milions d'euros sense el suport ni la garantia ni les indemnitzacions del Consorci d'Assegurances ni de cap altra companyia d'assegurances.

En una situació de dèficit públic i de crisi econòmica tan greu com l'actual no sembla raonable el sotmetre l'Estat i les comunitats autònomes a un risc financer tan alt derivat d'una catàstrofe nuclear en cas que es prolongués la vida de la Central Nuclear de Garoña fins al 2019. La situació financera de l'Estat Espanyol fins l'any 2020 serà tan feble que no podria respondre a una catàstrofe derivada d'una central nuclear. L'energia nuclear i la Central Nuclear de Garoña en concret posen en perill i risc la solvència del país i de l'Estat (fins i tot del sistema elèctric). Alemanya ho ha vist clar i ha decidit el tancament nuclear definitiu.

5. La Central Nuclear de Garoña s'ha de tancar, ja que no és imprescindible per al proveïment elèctric ni d'Espanya, ni de la Vall de l'Ebre, ni del País Basc

Garoña està situada a la Comunitat de Castella Lleó, i tant aquesta Comunitat com Aragó i Navarra, sense nuclears, són excedentàries, amplíssimament excedentàries en producció elèctrica. Això vol dir que la central nuclear de Garoña es pot tancar a final de 2013 sense que pateixi la garantia de potència ni el proveïment elèctric de Castella Lleó i la Vall de l'Ebre que són excedentaris en producció d'energia elèctrica.

En el sistema elèctric espanyol gestionat per Red Eléctrica de España (REE, operadora i transportista d'alta tensió), és ben conegut que la major part de la producció elèctrica de Garoña es dirigeix al País Basc. El mateix amb els 1.200 MW dels tres cicles combinats de gas a Castejón, a Navaterra (Navarra envia a la Comunitat Autònoma Basca aproximadament el 40% de la seva energia elèctrica excedentària). Tot l'anterior vol dir que hi ha capacitat de generació elèctrica i garantia de potència per abastir des de l'operador elèctric REE al País Basc i a la resta del sistema elèctric espanyol.

És poc conegut que Espanya té en aquesta primavera de l'any 2012

uns 96.000 M W de potència elèctrica instal·lada, aproximadament el doble de la potència instal·lada necessària per proveir les puntes de consum de juliol o de gener-febrer, que estan en uns 46.000 MW h.

Així doncs, ni a nivell de la Vall de l'Ebre ni de Castella Lleó, Comunitat Autònoma Basca, Navarra i Aragó ni en el conjunt de tot l'Estat Espanyol tindria cap efecte elèctric el tancament de la Central Nuclear de Garoña.

A la crisi financera i a la crisi de l'Estat de Benestar Europeu no se'ls pot sotmetre al risc d'una catàstrofe nuclear i energètica que enfonsaria a Europa i a Espanya en una situació límit ... sense possibilitats d'endeutar més per finançar-la ...

6. El tancament de Garoña es justifica per la responsabilitat ètica del risc evitable

El model d'actuació política en la presa de decisions aplicat per Angela Merkel a l'aturada nuclear d'Alemanya es va basar sobretot en raons ètiques. La presidenta impressionada per la informació que li arribava de Fukushima va declarar en una entrevista al Periódico Alemany Die Zeit, el 12 de maig del 2011, que tenia presa la decisió de l'abandonament nuclear d'Alemanya: "no esperaré a que un risc que jo jutjava com teòric i acceptable sigui una realitat ". Durant el mes d'abril es reuní una Comissió Ètica nomenada per Angela Merkel, formada per 17 experts representants del món econòmic, científic i religiós, que va elaborar un document destinat a assessorar el Govern i que va ser decisorí per optar per la desnuclearització. El canvi profund d'Alemanya liderat per la seva presidenta és molt senzill d'entendre: a partir de Fukushima el risc teòric i acceptable de l'energia nuclear deixa de ser acceptable i es converteix en tan real que cal impedir el risc. En certa manera Angela Merkel reconeix que no és ètic el exposar a la població a un risc davant del qual ni les empreses ni l'Estat responen, és a dir, el risc nuclear esdevé inacceptable.

Aquest és el raonament que s'ha d'aplicar al tancament de la central nuclear de Garoña i, a mesura que vagi arribant la seva data legal, a la resta de les centrals nuclears existents a Espanya. El sistema elèctric alemany i el sistema espanyol són probablement els dos millors del món en països de més de 46 milions d'habitants i tenen bastants analogies. Tenen una alta garantia de potència instal·lada pel que fa a les puntes màximes i poden fer la transició al 100% renovable amb gas: Espanya amb gas d'Algèria, Líbia, Emirats Àrabs, etc. i Alemanya amb cicles combinats a partir del gas rus i amb carbó polonès i alemany.

La transició costarà uns 30 o 40 anys tant a Alemanya com a Espanya, que s'assemblen també a ser líders mundials en energies renovables eòlica, solar fotovoltaica i termoelèctrica. Alemanya té també un percentatge d'energia hidroelèctrica semblant al d'Espanya, i un percentatge d'energia elèctrica nuclear que ara va a tancar semblant al d'Espanya (un 20%).

El pas immediat no ho farà el Govern Espanyol en la direcció del model energètic desnuclearitzat alemany, però si des de la Vall de l'Ebre, especialment des de Navarra, Aragó i la Rioja, es podria obrir un debat, coordinar una estratègia, fins i tot convocar un referèndum, per al tancament de Garoña al final del 2013.

En termes geopolítics i geoestratègics no deixa de ser paradoxal que Europa i Espanya estiguin seguint les directrius econòmiques d'austeritat, estalvi, supressió del dèficit públic proposat per Alemanya, mentre que en la política energètica s'està actuant de manera contrària: **es suprimeixen les primes i el desenvolupament a les energies renovables, i s'allarga la vida de les centrals nuclears.**

Navarra, i especialment Saragossa a la Vall de l'Ebre, estan liderant amb Alemanya i Dinamarca les energies renovables, i a més disposen d'un lideratge en el sector agroalimentari. La Vall de l'Ebre produeix aliments per als seus 3.2 milions de habitants i per altres 7 milions més. El mateix es pot aconseguir no amb energia nuclear, sinó amb energies renovables.

Comparació d'energia nuclear i energia elèctrica renovable a alguns països clau.

País	Nº reactors nuclears en funcionament, 2012	% d'energia nuclear sobre el total d'energia elèctrica produïda, 2011	% d'energia elèctrica renovable sobre el total d'energia elèctrica produïda l'any 2011	Potència nuclear instal·lada, MW	
França	58	80	10	58.000	1.020
Alemanya	9	22 (2010)	17 (2010)	10.000	249
Regne Unit	19	18	10	18.000	165
Espanya	8	21	34	7.700	162
Japó 2010	48	30	---	49.000	361
Japó 2012	0	0	0	0	0

Font: elaboració pròpia. Xifres arrodonides.

7. Tenim dret a gaudir tranquils del capital públic i del nostre treball acumulat en els últims 100 anys

La Vall de l'Ebre pot alliberar-se de la dependència i el risc nuclear i dedicar tot el seu esforç a la producció d'aliments i electricitat renovable, sostenible, descarbonitzada. Reunim totes les bases per aconseguir-ho: baixa densitat de població; 12.000 hectòmetres cúbics d'aigua a l'any; unes 2.300 hores de sol a l'any; unes 2.300 hores de vent a l'any. Som excedentaris en electricitat i aliments, i podem créixer en l'economia verda. Volem salvar del risc nuclear a la nostra vall estable, segura, amb bona vida i bona gent. Amb molta feina i bona gestió pública i privada hem acumulat totes les més modernes, millors i recents infraestructures en aigua, energia, transports, comunicacions, etc. (Excepte a Ascó i Garoña). Tenim a Saragossa, Pamplona o Vitòria-Gasteiz entre les 10 millors ciutats del món en les seves respectives mides. Disposem d'edificis i equipaments socials, educatius, sanitaris, culturals, esportius, recreatius, religiosos, d'oci, dels més complets del món.

Gaudir-ne és el nostre goig merescut. No hem d'acceptar el risc d'una catàstrofe nuclear que tiraria a les escombraries el nostre capital públic i social acumulat. Tanquem Garoña.

8. La crisi financera de l'Estat del Benestar Europeu s'anirà transformant en una crisi econòmica, de la competitivitat, que tindrà el seu punt més feble en la dependència energètica espanyola i europea

Després de quatre anys de crisi financera es produeix un estancament econòmic del Japó, Europa, fins i tot dels EUA, amb un estancament de la demanda energètica que emmascara el punt feble de l'economia europea: la dependència energètica del petroli i el gas importats que emmascara la dependència alimentària.

Aquesta és la raó per la qual, en el futur, seran inseparables la demografia, l'aigua, els aliments, i els quilowatts sostenibles. El model per a la Vall de l'Ebre, Navarra, Aragó i la Rioja aquí proposat va ser pioner en la introducció de les energies renovables i ho pot ser també la sostenibilitat alimentària i energètica per al 2050 (100% renovables).

El model alemany-danès-nòrdic és la solució alternativa al fracàs del model francès nuclearitzat.

9. El tancament de les centrals nuclears ha d'anar acompanyat de la supressió de les armes nuclears. Només així Espanya,

Europa i el planeta tindran un nou futur de pau i seguretat

La utilització energètica de l'energia nuclear després de 50 anys d'experiència del programa "Àtoms per a la pau" està en situació de declivi: l'electricitat d'origen nuclear no arriba al 13% del total de la producció elèctrica mundial. El març del 2012 la revista britànica *The Economist* va publicar un suplement dedicat a l'energia nuclear titulat "The nuclear energy that failed" (L'energia que va fracassar). *The Economist*, revista de quiosc amb difusió mundial és la millor i la més important revista econòmica, política, social, liberal (de centre dreta) des de la seva fundació el 1843. Té seus de redacció en uns 20 països i una excel·lent unitat de recerca, intel·ligència i anàlisi. Sobre l'energia nuclear manté que seguirà, en part, funcionant al llarg del segle XXI sense que es puguin esperar taxes importants de creixement. *The Economist* assenyala clarament que els dos punts febles de l'energia nuclear han estat: primer la seguretat i, segon, la no competitivitat en preus i costos. Assenyala que és molt poc probable que aquestes tendències canviïn al llarg del segle XXI. Mentrestant les aproximadament 450 centrals nuclears existents al món intentaran prolongar la seva vida activa fins als 60 anys, sense el tractament dels residus radioactius.

Davant les dificultats d'abastament d'urani, sobretot per la presència d'Al-Qaida al Sahel i de la revolució tuareg (Níger, Mali, etc.) ja que els tuareg volen controlar també la mineria d'urani i es fa cada vegada més difícil el seu aprovisionament (hi ha 12 enginyers francesos de les mines d'urani segregats al nord de Mali que els islamistes acaben de declarar independent segregant de la resta de l'Estat de Mali).

Paral·lelament EUA i Rússia estan fent un gran esforç, reeixit, per la desmilitarització i la desnuclearització dels seus respectius armaments. És poc conegut que els russos han anat suprimint com a armament els caps nuclears dels coets que estan sent reutilitzades..., com a combustible per les centrals nuclears nord-americanes!

La Conferència sobre la desnuclearització Militar celebrada el març del 2012 a Seül (Corea del Sud), va reunir 45 països, entre ells Espanya. La preocupació mundial està a Corea del Nord, Iran, Israel i Pakistan, que plantegen un cert risc de conflicte nuclear.

Afortunadament, a la Unió Europea només Anglaterra i França disposen d'armament nuclear. Afortunadament altres països com Alemanya, Espanya o Suècia han signat el "Tractat de no proliferació nuclear", és a dir, que les seves centrals nuclears aniran tancant i no disposen ni aspiren a tenir armes atòmiques. Aquesta és la força futura d'Espanya i la Unió Europea desnuclearitzades.

És molt probable que Alemanya, Espanya, els països nòrdics i la resta d'Europa, excepte França i Anglaterra s'encaminin en els propers decennis cap a la creació d'una Europa desnuclearitzada, no només d'armes, sinó també de centrals nuclears i els seus residus. En el cas francès és evident que la pròpia crisi econòmica i financera farà a llarg termini inviable les mateixes centrals nuclears franceses envellides.

Tot l'anterior, vist en el context de la crisi financera i econòmica, sembla indicar que l'energia nuclear té un futur poc brillant i competitiu enfront de les energies renovables.

La Unió Europea, un cop salvat l'Estat de Benestar, anirà liderant en el futur, no només la sostenibilitat, sinó la seguretat alimentària i energètica, estretament relacionades amb la salut pública i la pau.

10. Davant d'una catàstrofe nuclear a Garoña, els accionistes de les empreses propietàries de Nuclenor veurien com les seves accions es devaluïn fins a deixar de tenir cap valor

L'empresa japonesa Tepco, propietària de 50 centrals nuclears totes en atur, acaba de fer fallida. L'Estat Japonès s'ha hagut de fer càrrec de l'empresa i de la ruïna.

Nuclenor, l'empresa que té la propietat de la Central Nuclear de Garoña, està participada al 50% per Endesa i Iberdrola.

La propietat de Endesa recau en un 92% sobre Enel (l'empresa la propietat de la qual la té l'Estat Italià - directament un 21,4% i indirectament un 10,2% -, estant el restant 70% surant al mercat).

La propietat d'Iberdrola es reparteix entre ACS (12,6%), Residencial Monte Carmelo (7,77%), Aurrezki Kutxa Eta Bahitetxea Bilbao Bizkaia Kutxa (7,18%), Bancaja Inversiones (5,74%), Castelló i Alacant Caixa d'Estalvis de València (5,74%), Natixis (4,94%), Autocartera (0,25%), Víctor Urrutia Vallejo (0,17%), José Ignacio Sánchez Galán (0,05%), Ricardo Álvarez Isasi (0,03%), etc.

Totes aquestes entitats i totes les persones que siguin accionistes d'Endesa i Iberdrola, davant d'un accident greu amb pèrdua de confinament del nucli del reactor, veurien com el valor de les seves accions cau en picat fins a perdre tot el seu valor, ja que l'empresa Nuclenor no té capacitat financera per cobrir els danys d'un accident nuclear com l'ocorregut al Japó.

Ja ho diu el refranyer: Quan les barbes del veí vegis pelar (Fukushima - Tepco), posa la teva a remullar (Garoña - Nuclenor).

ANNEX 1: EN RECORD DE Gladys del Estal.

Fa 30 anys que vam aconseguir aturar la central nuclear de Tudela i en aquella lluita que vam guanyar, vam perdre a Gladys que va morir assassinada al costat del pont que creua l'Ebre a Tudela. Amb ella també ens ve al record aquella jota que "no han de posar a Tudela, una central nuclear i en el seu lloc hi haurà roses com Gladys del Estal".